

Ірина Горенко
Тернопільський національний
економічний університет
м. Тернопіль

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ОПОВІДОК РАБІВ

З самого початку свого вимушеного поселення у Новому Світі африканські раби прагнули стати вільними та рівноправними громадянами США. Історія їхньої боротьби й визвольних змагань складна та трагічна. У процесі утвердження власного простору на північноамериканських теренах негритянський народ передусім повинен був продемонструвати свої інтелектуальні та мистецькі здібності. Адже довгий час внаслідок поширення расистських теорій спроможність чорношкірих до розумової чи мистецької праці ставилася під сумнів. Навіть скасування рабства та сегрегаційних законів не означали цілковитої свободи чорношкірих американців. Расистські упередження й стереотипи донедавна визначали характер взаємовідносин між представниками різних рас. На початку ХХ століття відомий афро-американський діяч В. Е. Б. Дюбуа у збірці есе “*Душа чорношкірого народу*” писав: «Історія афроамериканців – це історія боротьби за досягнення самосвідомості, людяності, через перетворення подвійної свідомості у краще, справжнє «я» [Du Bois].

Після того, як афроамериканці навчилися грамоти вони спрямували свої інтелектуальні зусилля на те, щоб розвінчати уявлення про них як про недолугих чи менш розвинутих від білошкірих. Першим писемним модусом чорношкірих стали оповідки (колишніх) рабів. Спочатку вони друкувались у вигляді памфлетів та були невеликі за обсягом. Перше письмове свідчення раба у форматі книжки опубліковане в Лондоні 1789 року під назвою

«Цікава розповідь про життя Олоуда Еквіано, чи Густава Васса, африканця». Твір перевидавався ще вісім раз з 1789 по 1794 роки у Лондоні, Дубліні, Единбурзі, Норвічі, а також несанкціоновано у Нью-Йорку (1791). Крім того книжка була перекладена голландською (1790), німецькою (1792) та російською (1794) мовами.

У США поширення друкованих розповідей рабів розпочинається з середини XIX століття, що передусім обумовлювалося розвитком аболіціоністських ідей. 1845 року вийшли друком зізнання Фредеріка Дугласса “Розповідь про життя Фредеріка Дугласса, американського раба” (1845), Вільяма Брауна “Розповідь Вільяма Брауна, раба-втікача, написана ним самим” (1847), Лінди Брендт (псевдонім Гарріет Якобз) “Випадки з життя рабині” (1861).

Предметом нашої розвідки є історичні передумови виникнення жанру оповідок (колишніх) рабів, динаміка його становлення та особливості функціонування в афро-американському письменстві.